

Του Χρήστου Επαμ. Κυργιάκη

«Γιατί κλαις παιδί μου; Μήπως πεινάς; Θα πεινάς σίγουρα. Είσαι αδύνατος. Πρέπει να τρως. Έλα σε παρακαλώ. Φάε λίγο ψωμί τουλάχιστον.»

Δώδεκα γυναίκες, εργάτριες γης, στοιβαγμένες σε μια αποθήκη «του αφέντη», όλες από το διπλανό χωριό, αποκαμωμένες από το σκάλισμα των βαμβακιών νύχτα με νύχτα, στρωματσάδα πάνω σε κάτι σελτέδες γεμάτους κοριούς και τιμπούρια. Τουαλέτα, που λέει ο λόγος, και τουλούμπα για πλύσιμο έξω από την αποθήκη. Καμιά τριανταριά μέτρα μακριά.

Είκοσι έξι χρονών η μικρότερη, με δύο παιδιά, τρίχρονο το τελευταίο, εξήντα δύο η μεγαλύτερη. Όλες άφησαν τα σπίτια τους και τις οικογένειές τους για δύο βδομάδες επειδή η ανάγκη τους έσφιγγε το λαιμό.

Για το μεροκάματο, για να βουλώσουν καμιά τρύπα, για να αγοράσουν ξύλα για το χειμώνα, για να πάρουν κανένα κιλό κρέας για το παιδί, για, για...

- Πάλι εφιάλτη έβλεπε η μικρή. Θα σκάσει από το κακό της.

- Μας βγήκε ευαίσθητη. Λες και τα δικά μας είναι σκυλιά κι όχι παιδιά.

Η μεγαλύτερη από όλες πήγε και σκούνηξε σιγά-σιγά τη μικρή για να την ξυπνήσει χωρίς να τρομάξει.

- Έλα σήκω. Σου είπα να μην ξεσυνερίζεσαι με όσα βάζεις στο μυαλό σου. Μια χαρά είναι το παιδί. Έχουμε δέκα μέρες ακόμα. Άμα δεν κοιμάσαι πώς θα αντέξεις όλες τις μέρες με το τσαπί στο χέρι;

- Είδα πάλι ότι έκλαιγε και δεν έτρωγε. Έμαθε με μένα και δεν τρώει με την πεθερά μου. Πώς θα βάλει κάνα γραμμάριο άμα δεν τρώει.

- Μην κάνεις έτσι. Εμείς δεν έχουμε παιδιά; Δεν βλέπουμε και εφιάλτες κάθε βράδυ, πετάχτηκε η εργάτρια που την κατέκρινε και πριν.

Η «μικρή» δεν μίλησε. Μόνο την κοίταξε με απορία και θλίψη.

- Εσύ να κοιτάς τη δουλειά σου, της είπε η πιο ηλικιωμένη.

- Κι εσύ τη δική σου, της απάντησε η ίδια εργάτρια.

Από την πρώτη μέρα η μικρομάνα δεν έβλεπε την ώρα να γυρίσει πίσω στα παιδιά της και στο σπίτι της. Είχε έρθει και πέρυσι για μεροκάματο, στον ίδιο «αφέντη», αλλά φέτος δεν επέστρεφε κάθε βράδυ στους δικούς της. Για δυο βδομάδες, μέχρι να τελειώσει το σκάλισμα θα έμεναν στην αποθήκη του αφέντη για να μην χάνουν χρόνο.

Το φαί λιγοστό και μετρημένο. Βλέπετε «δεν του περίσσευαν» και του αφέντη. Με αυτά τα «ψωροχωραφάκια πάσχιζε κι αυτός να τα φέρει βόλτα».

Όλη τη μέρα την έβγαζε στο χωράφι να επιτηρεί τις εργάτριες.

Άμα του «γυάλιζε» και καμιά, την πλησίαζε όταν έβρισκε ευκαιρία και άρχιζε τις «προτάσεις».

- Ας τολμήσει να πλησιάσει και θα του ανοίξω το κεφάλι με την τσάπα στα δυο σαν κολοκύθι, είπε μία από τις εργάτριες που ο αφέντης έδειξε από την πρώτη στιγμή ότι του αρέσει.

Το έλεγε και το εννοούσε η συγκεκριμένη. Ήταν όμορφη κι ανύπαντρη κι όσο να' ναι όσοι έβαζαν κακό με το νου τους τη θεωρούσαν «εύκολο στόχο».

Πριν από τρία χρόνια όταν ο γιος του αφεντικού σε ένα άλλο χωριό τόλμησε να απλώσει το χέρι του και να την ακουμπήσει την ώρα που γύριζε με το θκούλι το τριφύλλι, του κάρφωσε το θκούλι στο χέρι και το έμπηξε στο χώμα.

- Εμένα χωρίς να το θέλω δεν με ακουμπάει κανείς, του είπε. Έβγαλε το θκούλι από το χέρι του νεαρού, το ακούμπησε στον ώμο της και τράβηξε κατά το αφεντικό που ερχόταν προς το μέρος της καθώς άκουσε τα ουρλιαχτά του γιού του.

- Τα μεροκάματά μου και φεύγω, του είπε κρατώντας το θκούλι κατά πάνω του.

- Παλάβωσες; Της είπε εκείνος.

- Τώρα θα παλαβώσω. Σύμασε το γυφτόπιασμα το παλιοζάγαρο το γιο σου να μην τον στείλω σουβλισμένο στη γυναίκα σου.

Σκιάχτηκε το αφεντικό. Είδε και το θκούλι να τον σημαδεύει στο «δόξα πατρί» και σου λέει: Ζουρλή είναι ετούτη χωρίς αμφιβολία.

- Δεν έχω μαζί μου παράδες. Στέκα εδώ να πάω στο σπίτι να σου φέρω.

Πήρε τα μεροκάματα και έφυγε με τα ποδάρια. Από κοντά την ακολούθησαν κι άλλες. Μόνο πέντε έμειναν. Τον τάραξε στο ξύλο το γιο του το αφεντικό.

- Σύρε να γυρίσεις μόνο σου το τριφύλλι τώρα. Παλιο κοθώνι του κερατά.

Πίσω στην αποθήκη οι περισσότερες εργάτριες ξαγρύπνησαν. Άρχισαν να λένε ιστορίες και να σιγοτραγουδούν. Αυτές που νύσταζαν γκρίνιαζαν πως ήθελαν να κοιμηθούν για να αντέξουν την επόμενη μέρα.

- Στεκάτε λίγο, είπε σε κάποια στιγμή η ηλικιωμένη. Πήγε στον τροβά της και έβγαλε από μέσα ένα μπουκάλι. Τράβηξε το φελλό και ήπιε μια γουλιά. Σφούγγιξε με το μανίκι το στόμα της και είπε: Μωρέ και πεθαμένο ανασταίνει το άτιμο.

- Έφερες τσίπουρο μαρή;

- Όχι θα κάθομαν. Χρειάζεται κι αυτό καμιά φορά. Έλα πιες λίγο και να πλαγιάσουμε. Πέρασε η ώρα. Άρχισαν να λαλάνε τα κοκόρια. Ξημερώνει σε λίγο.

Πριν ακόμα χαράξει, το αφεντικό έφτασε έξω από την αποθήκη και άρχισε να φωνάζει για να ξυπνήσουν οι εργάτριες.

Οι γυναίκες άρχισαν να αναδεύονται και να σκουντάνε η μία την άλλη.

- Ήρθε ο ξεσποριασμένος ακόμα δεν βγήκε ο ήλιος! Μη χάσει κάνα λεπτό!

Πολύ γρήγορα όλες ήταν στο πόδι. Κίνησαν προς την άλλη πλευρά της αποθήκης για να πάρουν τα τσαπιά.

Όλες εκτός από μία.

Η μικρομάνα έλλειπε.

- Το' πε και το' κανε, η αφορισμένη, είπε η πιο ηλικιωμένη για να συνεχίσει: Αφεντικό, η μικρή έφυγε. Εγώ δεν κάθομαι να δουλέψω. Θα πάω να τη βρω μην πάθει και τίποτα στο δρόμο. Μικρό κορίτσι είναι.

- Όποια φύγει να ξέρει πως δεν θα πληρωθεί και δεν θα ξαναδουλέψει για μένα.

- Θα μας πληρώσεις και θα πεις κι ένα τραγούδι μην πάρω το θκούλι και σε περιλάβω μ' αυτό, όπως τον άλλον. Τώρα όσο για τη δουλειά, θα μας παρακαλός και δεν θα ερχόμαστε, του είπε η άλλη εργάτρια.

- Μα δεν τα έχω τώρα τα λεφτά. Αλλιώς τα υπολόγιζα. Και θα με αφήσετε έτσι; Ρωτούσε απεγνωσμένος τώρα ο «αφέντης» που έβλεπε πως το αρχικό του νταηλίκι πήγε στράφι.

- Εγώ θα μείνω, είπε μία από τις εργάτριες.

- Θα μείνει καμία άλλη; Ρώτησε η ηλικιωμένη.

Καμία δεν μίλησε.

- Πάμε λοιπόν. Θα στείλω αύριο τον άντρα μου για τα μεροκάματα, είπε πάλι η ηλικιωμένη στο αφεντικό.

Τελικά, όλες πήραν το δρόμο της επιστροφής.

Δυο χιλιόμετρα πιο πέρα, μετά το ποτάμι κάτω από έναν φτελιά, αντάμωσαν την εργάτρια που είχε φύγει.

Στάθηκε κάτω από τον ίσκιο να ξαποστάσει και την πήρε ο ύπνος. Ούτε που τις κατάλαβε που πλησίασαν.

«Μην κλαις παιδί μου. Μην κλαις γραμμένο μου. Έρχομαι να σε ταΐσω εγώ. Κάνε λίγο υπομονή κι έρχομαι. Πρέπει να φας παιδί μου. Είσαι αδύνατο.»